

Tørstofoptagelse – danske forhold set fra USA!

Af agronom Roger Weigel, USA

En af fordelene ved at blive ældre er, at vi ofte har en tendens til at se tilbage på de vigtigste erfaringer, vi har lært i vores liv. Uanset om det er oplevelser fra vores unge år, hvor vi blev straffet hårdt af vores forældre for ikke at følge en familieregel, eller en fejl fra den professionelle karriere, som viste sig at blive en dyr fejltagelse og et varigt minde, vil resultatet stadig være det samme. Sådanne smertefulde erfaringer er ofte så dybt indgroet i hukommelsen at de aldrig glemmes.

Særligt for Danmark

Det er mere end ti år siden, jeg første gang kom til Danmark og blev involveret i den danske mælkeproduktion. Mens jeg allerede kendte og var trænet i de amerikanske og asiatiske systemer, var jeg lidt uvant med den praksis og de procedurer, der var i Nordeuropa. En af de første opdagelser jeg gjorde var forskellen i huld i de fleste danske besætninger i forhold til de nordamerikanske og asiatiske besætninger, jeg var blevet så fortrolige med. Normalt forventes en højere ydelse hos køer, som begynder laktationen med en huldscore på lidt mere end 3,6 på en "5 skala". Dette forhold var en usædvanlig begivenhed i de fleste af de danske besæt-

FAKTA

Mens alle besætninger er forskellige, er det vigtigt at vide, at alle køer fortæller sandheden gennem udtryk for deres huld og kondition - en sandhed vi som deres "viceværter" skal lære at genkende

Egen oplevelse og erfaring har størst betydning pointerer amerikansk fodringsrådgiver, som gennem de seneste år hyppigt har besøgt danske malkekvægsbesætninger.

ninger, som jeg besøgte. Gård efter gård viste signifikant tab af huld hos ældre og førstegangs lakterende dyr lige efter kælvning. Det var ikke ualmindeligt, at jeg oplevede hele nykælverholdet opfyldt med køer med huld efter kælvning på 2,25 til 2,5, hvilket resulterer i et betydeligt mælketab (peak og persistens) og tilstødende sundhedsproblemer, som kan fjerne disse potentielt højtydende køer fra besætningen.

Disse oplevelser mindede mig om en af de første smertefulde erfaringer, en ung ernæringseksperter får efter eksamen fra universitetet med et eksamensbevis i hånden, når du skal begå dig i en evigt foranderlig mælkeproduktion. Jeg lærte hurtigt, at gode idéer, høj kvalitet genetik, og optimisme er ingen erstatning for et solidt fundament bestående af en afbalanceret foderration og korrekt energiindtag. Når man opbygger

en profitabel forretning, må grundlaget for denne virksomhed nødvendigvis være fast og konsekvent grundlag. Når det kommer til at nå et højt og ensartet niveau for mælkeproduktionen, skal der samtidig bibeholdes de relevante huld hos lakterende køer, dette er fundament for en optimering af tørstofindtag (DMI).

Reduceret tørstofoptagelse efter kælvning

I løbet af de sidste mange år har jeg besøgt mange forskellige danske besætninger med meget forskellige typer af faciliteter og driftsform. Uanset de åbenlyse forskelle synes en fælles faktor altid til stede. Besætninger med betydelig huldtab og sundhedsrelaterede problemer havde stærkt nedsat tørstofop-

Fortsættes side 6

tagelse i den tidlige (under 30 dage) og senere laktation (første 90-100 dage). Jeg er ofte stødt på tørstofoptagelse hos danske højtydende køer cirka 30-35% lavere, end hvad de fleste professionelle ernæringsseksperter ville overveje som tilstrækkelig til at opretholde høje niveauer af mælkeproduktion. Nedsat tørstofoptagelse (DMI) og køens stærkt stigende energibehov efter kælvning giver ikke mulighed for at opretholde det relevante huldscore, som er nødvendige for at holde koen sund eller imødekommekrav til ydelse og reproduktion. Selvom det kan komme som en overraskelse for mange mælkeproducenter derude, er det ikke desto mindre forholdet, at den styrkede genetik og udviklingen mod en større malkeko rent faktisk kommer på bekostning af forhøjet ernæringsmæssige behov hos koen. Jeg har ofte sammenlignet dette scenario til et, hvor en meget motorkraftig bil er købt, men tanken er kun fyldt med det laveste oktanbrændstof, der kan købes. Der er ingen tvivl om, at føreren af dette nye køretøj vil blive meget skuffet over kørslen i hans eller hendes skinnende nye maskine! Ofte når jeg gennemgår en malkekvægbe-

sætnings resultater med gårdens dyrlæge, bliver det hurtigt klart, at topydelse og persistens ikke er i ordentlig balance med den ydelsesmæssige genetiske profil i disse besætninger. I de fleste danske besætninger, var det svært at finde ældre køer i et betydeligt antal på 53-65 kg i den daglige mælkeproduktion og fastholdelse disse rentable niveauer for produktionen i længere perioder. Desuden når førstekalvs køer ofte ikke en peak ydelse, og de deraf 305 dage ydelseskurve lignede en flad kurve, som belaster den samlede produktion i hele laktationscyklus. Gennemgang af data indsamlet fra mange yderst rentable besætninger, gjorde det klart, at de økonomiske tab, hos de fleste af alle disse danske mælkebønder, var meget betydelige.

Øvrige faktorer, som giver nedsat tørstofoptagelse

Derudover var der mange andre faktorer, som resulterer i en varig økonomisk påvirkning som følge af dårlig tørstof indtag og ekstreme tab af huld i tidlig laktation.

Et par af disse vigtige faktorer er som følger:

- Forkert og ufrivillig udsætning af højt genetisk potentiale fra besætningen. Det betyder i praksis, at dyr, der er i dårlig huld og svigtende helbred, ikke formerer sig i besætningen og dermed være i stand til at bidrage med overlegent afkom, der kan fremme det genetiske grundlag. Dårligt huld og de deraf følgende reproduktions- og sundhedsmæssige problemer vil være tilbøjelige til at danne grundlag for, hvilke dyr, som forbliver i besætningen og hvilke, som udsættes. Det er bekymrende og har stor økonomisk betydning, som driftslederen må løse, så beslutning om, hvilke dyr, der udsættes, træffes af besætningsejer og ikke af dyret.
- Forlængede kælvningsintervaller kan være en oplagt indikator for dårlig tørstofoptagelse, som også resulterer i for dårlig huld. Jo længere tid koen er ikke drægtig på grund af for lave energiniveauer, jo færre er antallet af laktationer med mulighed for ydelseshold. Fra mine erfaringer i Danmark, har jeg ofte set for mange dage til første løbning, eller positive drægtigheder er på tredivetres dage hos køer med høj avlsværdi og nedsat tørstofindtagelse. Som en matematisk udfordring spørg din dyrlæge om hjælp til at beregne den situation, hvor hver eneste ko i din besætning har en forlænget første insemination på tredivetres (30) eller tres (60) dage, som efterfølgende resulterer i færre ydelsestoppe og efterfølgende persistens. Fratræk den lavere individuelle gennemsnitlige daglige mælkeproduktion hos køer, som er længere tid i et lavere ydelsesniveau end en ko med normalt højt ydelsesniveau i besætningen. Derefter multipliceres den daglige forskel i kg mælk gange det gennemsnitlige antal lakterende køer gange den nuværende pris betalt for din mælk. Resultaterne af denne beregning vil ofte overraske og chokere dig! Det er sådan et af de største tab ved for dårligt huld (som følge af lave DMI) kan påvirke din gårds rentabilitet.
- Alt for ofte ses klove og lemmeproblemer hos køer, der forsøger at opfylde deres energibehov ved at sortere fuldfoderrationer i søgen efter et højere energifoder. Opfyldes koens reelle behov ikke, er koens fysiologiske reaktion hurtigt at forbruge enhver form for energi, det kan for at imødekommekroppens voksende krav.

NYT SYN

Mangler du også "uvildige øjne" til at kigge på din besætning?

Via vort samarbejde med Roger Weigel tilbyder vi dig en ny og anderledes foderrådgivning i Danmark, med fokus på at dine køer tilbagebetaler størst mulig værdi til din bundlinje.

KONTAKT OS OG FÅ ET NYT SYN PÅ MULIGHEDERNE I DIN BESÆTNING

FOOD INGREDIENTS · FEED INGREDIENTS · CHEMICALS

scagro als

ENGHOLMVEJ 10
DK-6621 GESTEN
TEL. +45 4499 2533
FAX +45 4499 2534
www.scagro.dk
info@scagro.dk

NYT SYN · NYE VEJE · NYE MULIGHEDER

Fortsættes side 8

Resultatet er køer, som forbruger store mængder af let omsætteligt eller syreproducerende fodermidler, som skaber vilkår for vomacidose og som kan beskadige koens klove med "forfangenhed" som resultat.

Egne anbefalinger

Nu hvor vi har konstateret, at et tørstofoptagelsesproblem (DMI) kan optræde, er vi nødt til at drøfte de nødvendige foranstaltninger, en mælkeproducent skal gøres opmærksom på, således at korrektioner i koens foder kan gøres. Her er nogle af mine anbefalinger:

- Overskydende fugt – Mens vand er et fantastisk middel iblandet fuldfoderration og muliggør en ensartethed og også blandinger med forbedret smag og forøget optagelse af den samlede blandede ration (TMR). Groft våde rationer, der består af 38-46% tørstof har tendens til at mindske mulighederne for at opnå den rette tørstofindtag, en højtydende ko kræver. Jeg har ofte set situationen opstå i Danmark, når køerne begynder at sortere gennem fuldfoder for at få adgang til supplerende energi-baserede kilder. Normalt er svaret at tilsætte yderligere vand. Mens tilført væde ofte er en fordel, kan for meget også give problemer med DMI også. Nogle gange kan det være bedre at overveje andre faktorer og muligheder før åbning af vandventilen!

- Forkert brug af og forståelse af fiberbaserede rationer - Betydelige mængder af fiber er et absolut krav for at opretholde en korrekt vomfunktion og sundhed. Men det er vigtigt at vide, at alle fibre ikke er ens i form af energi eller fordøjelighed. En bred forståelse af forskellene i NDF og ADF, og det deraf følgende forhold for koens tørstofoptagelse, er første vigtige skridt.
- Korrekt tørstofoptagelse opnås ved korrekt fodring - I alle besætninger skal der være en god procedure for at udvikle evnen hos ungdyr for ordentlig vomfyldte. Benyttes forkert afbalanceret ration hos voksende kvier vil tendere mod reduceret risiko for øget tørstofoptag hos voksne dyr. At tilstræbe rigtigt tørstofoptagelse er lidt som at løbe en lang distance maraton. Målet skal udarbejdes og derefter en træningsplan og metode til gennemførelse. Uden planlægning og korrekt gennemførelse af foderplaner vil besætningens mål for øget DMI ikke nås.
- "Nykælvere" kræver en særlig pleje - International forskning fra mange anerkendte universiteter har vist, at malkekøer, som for nylig har kælvet, har et foderoptag, der kan være op til 18% mindre end andre lakterende køer af samme kropsvægt og alder. I de seneste år har flere og flere producenter udviklet rationer for køer højdrægtige eller nykælvere. Disse rationer har forbedret næringsstofsammenhæng og

tilføres fordøjelighedsfremmende og appetitstimulanser. Men mindre besætninger er ofte ude af stand til at udnytte metoden i praksis på grund af den begrænsede mængde af dyr i grupperne, og dog er det muligt i nogen omfang at udnytte visse additiver, der kan forbedre din besætnings evne til at øge tørstofoptagelsen på en sikker og hurtig måde.

- Køer lyver ikke! - Dette er den mest grundlæggende af alle grundsætninger, vi som fagfolk i husdyrbrug har behov for at lære. Alt for ofte bliver vi involveret i daglige rutiner og aktiviteter, som har en tendens til at tage fokus væk fra koen, og hvad hun forsøger at fortælle os. Inde i os selv, den "lille stemme" fortæller os, "Noget må være forkert, da denne besætning ikke yder, som den burde (eller gjorde)." Giv dig tid, se nærmere på alle aspekter i din besætning, ex. huld hos nyligt goldede køer, højdrægtige køer, og nykælvere inden 30 dage efter kælvning (DIM). Hvis koens kropsvægt ikke er din smag, eller du er bekymret for et hurtigt huldtab eller øgede sundhedsproblemer i besætningen, er risikoen stor for, at din nuværende ration ikke opfylder besætningens daglige behov. Mens alle besætninger er forskellige, er det vigtigt at vide, at alle køer fortæller sandheden gennem udtryk for deres huld og kondition – en sandhed, vi som deres "viceværter" skal lære at genkende.

Fundament for vækst

For at opsummere er mælkeproduktion under stadig udvikling, og den konsekvente frigivelse af ny teknologi i genetik og driftsmetoder er til tider overvældende. Løsning til succes er stadig er baseret på evne til at danne et stærkt fundament, inden du forsøger at opbygge en virksomhed i fortsat vækst. Dette er fordelene for den mælkeproducent, hvor succes måles hver dag af en konsekvent strøm af værdifulde data. Nøglen til denne succes er til at stole på disse nøjagtige data, tilpasse det til din egen personlige vækstplan og fortsætte det på det solide fundament, som du har opbygget. Optimal huld erhvervet gennem ordentlig niveauer af tørstofoptagelse og en afbalanceret ration er et stærkt fundament, som vil understøtte din besætning og give rentabel mælkeproduktion i mange generationer fremover. ■

Se også: <http://www.rwnglobal.com/>